

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Mr. Drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum: 18 oktober 2021
Onderwerp: Sectorrapportage

Kenmerk:20211810
Bijlagen: 2

Geachte mevrouw van Engelshoven,

De Commissie Kwaliteitsafspraken MBO (hierna de commissie) heeft op 1 oktober 2021 de beoordeling van de resultaten van de uitvoering van de kwaliteitsafspraken die u met de mbo-scholen hebt gemaakt middels de kwaliteitsagenda's uitgevoerd. U en de scholen zijn hierover per brief geïnformeerd. Met deze vervolgbrief geven we invulling aan uw verzoek om onze eerste beelden van deze zogenaamde midtermbeoordeling te beschrijven. Ook heeft u de commissie verzocht de ervaringen met het instrument van kwaliteitsafspraken zelf aan het papier toe te vertrouwen. Dit laatste met het oog op een volgend kabinet, waar prioriteitsstelling in een nieuw mbo-bestuursakkoord en de wijze van instrumentatie hiervan ongetwijfeld op de agenda zullen staan. In **Deel I** vindt u de reflectie van de commissie op de voortgang van de kwaliteitsafspraken. In **Deel II** worden de ervaringen van de commissie met het instrument kwaliteitsafspraken zelf beschreven. De delen zijn los van elkaar te lezen.

De commissie heeft de midtermbeoordeling op 1 oktober afgerond. Een uitvoerige analyse van de voortgang op de kwaliteitsafspraken was in deze korte periode nog niet mogelijk. De eerste indrukken uit de beoordeling blijven daarom in deze brief op hoofdlijnen. In een nadere analyse kan desgewenst een verdieping worden aangebracht.

De commissie wil ook via deze weg nogmaals alle mbo-scholen bedanken voor de prettige samenwerking in de afgelopen twee jaar. Veel energie van de scholen ging uit naar de gevolgen van de Coronapandemie en alle zeilen moesten daarvoor worden bijgezet. De scholen zijn er desondanks in geslaagd om voldoende voortgang te realiseren op de kwaliteitsafspraken en zich hierover vervolgens te verantwoorden. Dat zegt iets over de professionaliteit van deze sector en verdient de volste waardering.

Met vriendelijke groet,

namens de Commissie Kwaliteitsafspraken MBO

Michiel Scheffer
Voorzitter

DEEL I: VOORTGANG KWALITEITSAFSPRAKEN MBO

Proces van de midterm beoordeling

De commissie heeft al in het najaar van 2020 stakeholdergesprekken gevoerd met studenten, docenten, praktijkbegeleiders, bestuurders, bedrijven en gemeenten. Doel van deze gesprekken was om een beeld te krijgen van het effect van de voortgang op de kwaliteitsafspraken vanuit een zo divers mogelijk perspectief. Deze gesprekken waren vrijwillig en hadden geen formele status in het beoordelingsproces van de commissie. De commissie heeft met alle scholen gesproken en de meesten hadden veel werk gemaakt van de gesprekken. Ondanks dat ze digitaal werden gevoerd gaven de gesprekken een veelkleurig en authentiek beeld van de wijze waarop de scholen de interne en externe (regionale) stakeholders betrekken bij de uitvoering van de kwaliteitsagenda. De commissie heeft in de gesprekken ook een eerste reflectie gegeven op de wijze van rapporteren in het jaarverslag van de mbo-school: waar is het behaalde resultaat duidelijk en waar zou de rapportage verbeterd kunnen worden, met het oog op de midterm beoordeling? Zowel de commissie als de besturen vonden het nuttig om dit te doen en de besturen hebben daar ook gebruik van gemaakt zo bleek uit de jaarverslagen over 2020.

In het voorjaar van 2021 is door het secretariaat van de commissie een aanbod gedaan aan de scholen om in een informele "voorschouw" de verantwoording in het jaarverslag te beoordelen op technische beoordeelbaarheid. Hier hebben de (kwaliteits-)medewerkers van het merendeel van de scholen gebruik van gemaakt en ook dit heeft geleid tot een verdere verbetering van de verantwoording.

De commissie heeft naast de kwaliteitsagenda en de verantwoording van de mbo-school ook gebruik gemaakt van een dataset per school om de ontwikkeling van de school op de landelijke indicatoren ten opzichte van het geheel te toetsen, zowel ten opzichte van de landelijke cijfers, als de trendlijn van de mbo-school zelf. Deze informatie was vaak een bevestiging van de eigen analyse van de mbo-school maar soms noopte het tot een kritische analyse van de meetbare en merkbare effecten die in de verantwoording werden beschreven.

De commissie vond het bij deze beoordeling van groot belang om consistent te zijn in haar oordeel over alle mbo-scholen heen en die oordelen ook zorgvuldig te onderbouwen. Hierbij is natuurlijk ook rekening gehouden met de context waarin de school opereert en de ontwikkelingen in de mbo-sector als geheel. De commissie heeft in haar werkproces veel aandacht besteed aan de benutting van uiteenlopende informatiebronnen, de vastlegging van oordelen en de eventuele wijzigingen die daarin moesten worden aangebracht. Het gebruik van een goede digitale "beoordelingsomgeving" was hierbij van groot nut.

Zoals de commissie ook heeft gemeld aan de besturen was het uitgangspunt een integrale beoordeling van de voortgang op de kwaliteitsafspraken met oog voor de context. Hierover heeft u eerder ook aan de Tweede Kamer gemeld¹ dat het beoordelingskader van de kwaliteitsafspraken de commissie ruimte biedt rekening te houden met onvoorziene (externe) omstandigheden. U heeft daarbij expliciet verwezen naar de onvoorziene omstandigheden die de Coronapandemie heeft veroorzaakt.

¹ Voortgang uitvoering bestuursakkoord mbo 2018-2022, 15 december 2020

De commissie heeft bij de beoordeling de eisen toegepast zoals die geformuleerd zijn in de *regeling kwaliteitsafspraken*. Per speerpunt is gekeken naar de realisatie van zowel de inspanningen, de bereikte resultaten als de uiteindelijke (merkbare) effecten. De commissie heeft hierbij nadrukkelijk vermeden om in een numerieke exercitie te belanden. Er is dan ook vooraf geen weging vastgesteld voor het oordeel over de afzonderlijke speerpunten, noch voor de weging van alle speerpunten binnen een eindoordeel. Alle speerpunten in de kwaliteitsagenda zijn beoordeeld, waaronder ook de landelijke speerpunten en die zijn even zwaar gewogen. De commissie heeft in de beoordeling verdisconteerd dat sommige scholen meer en andere veel minder speerpunten hebben geformuleerd in hun kwaliteitsagenda. Ook is goed gekeken naar de omvang aan middelen die de school beoogde in te zetten op een speerpunt. Waar dit relatief omvangrijk was, hechtte de commissie meer waarde aan het doelbereik. Tot slot heeft de commissie de besturen zowel bij informele ronde als in de officiële verantwoording gevraagd als College van Bestuur zelf ook te reflecteren op de voortgang én de impact van de maatregelen op de stakeholders. Deze reflecties waren vaak een welkome strategische reflectie op de meer gedetailleerde voortgang op de verschillende activiteiten..

Uitkomsten van de beoordeling

In een eerste beoordeling zijn 16 mbo-scholen aangemerkt om binnen de commissie verder te bespreken. Dit had uiteenlopende redenen: vaak door twijfel of de voortgang in het jaarverslag wel voldoende was of door onduidelijkheid in de rapportage maar soms ook omdat er behoefte was het voorlopige oordeel van het duo te iken aan de andere beoordelingen. Op basis van een eerste beoordelingsbijeenkomst is besloten om met een deel van de mbo-scholen een gesprek te voeren. Voor een schematische weergave van het beoordelingsproces verwijs ik u naar bijlage 1.

Op 24 september jongstleden heeft de commissie 8 gesprekken gevoerd met scholen waar er sprake leek te zijn van onvoldoende voortgang of het beeld van de commissie nog onvoldoende scherp was. Deze gesprekken werden gevoerd ter validatie van de beoordeling. Na deze gesprekken is een kleiner deel intensief besproken binnen de commissie.

Uiteindelijk heeft de commissie tegen de achtergrond van de Corona pandemie geconcludeerd dat alle mbo-scholen voldoende voortgang hebben bereikt en dit ook zo aan u geadviseerd. U heeft dit advies overgenomen en daarmee besloten dat alle mbo-scholen recht hebben op het resultaatafhankelijke deel van de bekostiging.

De commissie benadrukt graag dat deze uitkomst zeker niet betekent dat alle mbo-scholen in even grote mate voortgang hebben geboekt. Er zijn grote verschillen tussen mbo-scholen: sommige hebben met vlag en wimpel de beoogde doelen behaald (die ook nog eens zeer ambitieus waren), anderen moesten alle zeilen bijzetten. En bij enkelen was de voortgang mager. Toch komt de commissie tot een positief advies over de voortgang bij deze laatste (kleine) groep scholen. De context waarbinnen de school opereert en de bijzondere omstandigheden rond Corona maakte dat de balans uiteindelijk doorsloeg naar het advies *Voldoende*. Deze scholen hebben ondanks alles een beweging in gang gezet maar het bereiken van de ambities in 2022 zal een uitdaging zijn. Met enkele van deze scholen maakt de commissie dan ook graag een afspraak om de voortgang de komende jaren intensiever te volgen.

Algemeen beeld over de resultaten

Zoals in de inleiding als werd gesteld hebben veel mbo-scholen ondanks de Coronapandemie een enorme prestatie neergezet en veel ambities weten te bereiken. De commissie was op dit punt aangenaam verrast; het aandeel van geheel niet bereikte ambities was minimaal. In de verantwoording werd wel duidelijk dat Corona regelmatig heeft geleid tot vertraging. Die vertraging ontstond met name doordat docenten onvoldoende tijd vrij konden maken om aan projecten mee te doen (of te leiden) of om deel te nemen aan kwaliteits-verbeteringstrajecten of professionaliseringsactiviteiten. Alle inzet ging naar het veel intensievere online onderwijs, het organiseren hiervan en het leveren van maatwerk aan studenten die dat nodig hadden. Projecten verliepen hierdoor minder snel dan beoogd of moesten op een andere wijze worden ingevuld. Ook was het contact met partners in de regio soms niet mogelijk en gingen veel bedrijven tijdelijk op slot. De meeste scholen geven duidelijk onderbouwd aan dat deze vertraging niets doet met de ambities zelf en dat zij er vertrouwen in hebben de komende twee jaar te kunnen versnellen. De meeste scholen zijn er ook van overtuigd dat zij veel van de ambities voor 2022 kunnen behalen. Het moet overigens ook gezegd worden dat sommige scholen zichzelf (en de commissie) verbaasd hebben en soms de (hoge) ambities voor 2022 reeds in 2020 al hebben gehaald. Dat is een prestatie.

Een ander belangrijke constatering die de commissie doet is de worsteling van veel mbo-scholen om met name de *effecten* van de inspanningen goed in beeld te brengen. Bij het opstellen van de kwaliteitsagenda hebben scholen goed doordacht maatregelen in gang gezet om een bepaald effect te bereiken. De commissie heeft in die tijd het belang benadrukt om de ambities en de bijbehorende doelen en maatregelen zo te formuleren dat de beoogde effecten ervan ook kunnen worden aangetoond. Na twee jaar blijkt het voor scholen soms lastig om die effecten al waar te nemen, zijn er meetproblemen ontstaan die het zicht beperken, waren er onverwachte omstandigheden die verstorend werkten of is de mbo-school tot de conclusie gekomen dat de activiteiten toch niet de werking hebben die men had bedacht. De commissie heeft regelmatig moeten zoeken naar een goede onderbouwing waaróm een bepaald effect nog niet is bereikt en de verbinding tussen de verantwoording en de kwaliteitsagenda was bij een beperkt aantal mbo-scholen wel erg mager. Op dit punt kan de verantwoording de komende periode beter.

Bij de midtermbeoordeling viel het de commissie op dat de grotere mbo-scholen over het algemeen scherper rapporteren dan de kleinere. Dit zal deels te verklaren zijn door de ruimere mogelijkheden die grotere mbo-scholen hebben om de PDCA-cyclus stevig neer te zetten en voldoende stafcapaciteit vrij te maken voor een goede verantwoording. Toch heeft de commissie nadrukkelijk willen voorkomen dat zij vooral de kwaliteit van de wijze van verantwoording zou beoordelen. De commissie heeft de inhoudelijke voortgang en resultaten op basis van de beschikbare informatie uit het jaarverslag beoordeeld. De hierboven genoemde activiteiten om de beoordeelbaarheid van de jaarverslagen zo groot mogelijk te maken, kunnen worden gezien als een manier om die valkuil te vermijden.

De commissie heeft niet de indruk dat bij het ene landelijke speerpunt meer voortgang door de scholen is geboekt dan bij het andere. De ambities rond kwetsbare jongeren, gelijke kansen en arbeidsmarkt van de toekomst lijken in gelijke mate behaald. Ook ziet de commissie over het algemeen geen grote verschuivingen in de financiële inzet op de landelijke speerpunten, hoewel sommige financiële verantwoordingen lastig te interpreteren waren. De commissie wil

de komende periode het beeld verder analyseren (onder andere met behulp ook van de landelijke indicatoren).

Impact Corona

In de afgelopen periode is het al vaker geconstateerd: de mbo-scholen zijn zeer flexibel omgegaan met de uitdagingen die de Coronapandemie voor studenten, docenten en bedrijven heeft opgeleverd. In alle jaarverslagen maken de bestuurders van de mbo-scholen kenbaar dat zij enorm trots zijn op deze flexibiliteit van hun medewerkers. De overgang naar online onderwijs heeft men in rap tempo gemaakt, studenten die binnen deze omstandigheden meer maatwerk nodig hadden kregen dat aangeboden, examenprocessen werden razendsnel aangepast om voortgang voor studenten te waarborgen en daar waar digitalisering nog vaak voorzichtige ambities kende in de kwaliteitsagenda's is het duidelijk dat veel scholen hier snel grote stappen hebben gezet. Die sprong naar online onderwijs willen de scholen ook echt vasthouden, waarbij velen tegelijkertijd erkennen dat het intensieve digitale onderwijs ook wel nadelen kent. Studenten willen gezien worden en onderdeel zijn van een groep; gedurende de lockdown was dat niet of veel minder mogelijk en daar hebben veel studenten onder geleden. De inhaalslag waar het mbo nu voor staat zal daarom niet alleen gaan over het alsnog behalen van studieresultaten, het betreft ook het herstellen van deze soms zware periode. Dat kost tijd.

De mbo-scholen geven aan dat Corona daarnaast ook veel effect heeft gehad op de beschikbaarheid van stages in specifieke sectoren (horeca, zorg, onderwijs) en soms gezorgd heeft voor een afnemende betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het onderwijs (curriculum, examinering). Ook geven nagenoeg alle mbo-scholen aan dat internationale activiteiten van studenten en docenten stilgelegd zijn en ook het volgen van extra keuzedelen en het meedoen aan vakwedstrijden tijdelijk niet of nauwelijks mogelijk was. Dit heeft geleid tot een verschraling in de opleidingen. De impact van Corona op kwetsbare jongeren is evident; de gevolgen voor studenten die wat meer kunnen is vaak wat minder zichtbaar. Ook zij hebben minder van hun potentieel kunnen ontwikkelen en aan zichzelf en anderen kunnen laten zien. De commissie is van mening dat ook hier de komende jaren extra aandacht voor moet zijn.

Eerste beeld bij de landelijke speerpunten

A. Onderwijs voor jongeren in kwetsbare positie

Als het gaat om het landelijke speerpunt *Onderwijs voor jongeren in kwetsbare positie* is er een divers beeld te zien in de verantwoordingen: enerzijds maken scholen kenbaar dat jongeren juist in deze Coronapandemie ervoor kiezen om op school te blijven, waardoor vsv soms flink afneemt en het percentage doorstromen naar een hoger niveau toeneemt. Anderzijds melden de scholen dat het aantal studenten dat stopt met het volgen van lessen of zelfs helemaal van de radar verdwijnt juist toeneemt. In de verantwoording over de voortgang ziet de commissie dan ook goed dat scholen maar lastig de effecten van de eigen activiteiten kunnen isoleren van de externe effecten van Corona. Is een dalend vsv-cijfer nu toe te wijzen aan een verbeterde begeleiding of is het vooral een consequentie van Corona? Is de opstroom verbeterd door betere begeleiding of zorgt de pandemie ervoor dat studenten liever nog even doorstuderen? In de meeste gevallen lijkt een combinatie van beide verklaringen waarschijnlijk. Ook voor de commissie maakte dit de beoordeling soms lastig en wil zij graag op dit punt nog een nadere analyse maken.

De meeste mbo-scholen zijn wel eensluidend in hun onzekerheid over de effecten op de langere termijn. Het merendeel ziet een positieve trend in de uitval, maar verwachten tegelijkertijd dat dit wel eens van tijdelijke aard zou kunnen zijn. De tijdelijk hogere instroom vanuit het vmbo zorgt er wellicht voor dat de uitval op een later moment alsnog stijgt. De behoefte om op school te blijven en door te stromen naar een hoger niveau kan ook tot teleurstellingen en uitval op een later moment gaan leiden. De tekorten aan stageplaatsen en een snel aantrekkende economie kan de komende jaren ook leiden tot de keuze van studenten om alsnog van school te gaan en te gaan werken. Net als de scholen is de commissie benieuwd naar de komende jaren en wil hier graag goed de vinger aan de pols houden.

De commissie was aangenaam verrast door de veelheid aan manieren waarop mbo-scholen de plotselinge uitval van stages hebben proberen op te lossen. Van volledige stages werd snel overgestapt naar kleinschaligere projecten of meer gezamenlijke activiteiten en waar de Coronapandemie nieuwe vragen voor bedrijven opriep, sprongen de mbo-scholen daar gelijk op in. Waar stages bij bedrijven echt niet meer mogelijk waren, werd snel gezocht naar een goed en zo gelijkwaardig mogelijk alternatief binnen de muren van de school.

Tot slot heeft de commissie bij dit speerpunt het beeld dat er door mbo-scholen vaak structurele formatie ingezet wordt en er veel extra inzet gaat naar de Entree- en niveau 2 opleidingen. Dit beschrijft de commissie ook al eerder in haar sectorbeeld en de verantwoording over de afgelopen periode lijkt dat beeld te bevestigen waarbij de Coronapandemie dit proces waarschijnlijk nog lijkt te versterken. De stevige inzet van de KA-middelen en de middelen vanuit NPO en Aanpak Jeugdwerkloosheid op dit speerpunt zijn een verstandige keuze. Maar de commissie ziet hier ook een risico: bij het wegvallen van deze middelen bestaat er een gerede kans op een terugval. De samenwerking met gemeenten krijgt door de kwaliteitsmiddelen in deze periode een stevige tijdelijke boost, maar het is raadzaam dit nu vast te houden en wellicht ook structureel te maken. Het meest zichtbaar is dit bij de begeleiding van gediplomeerden naar werk: in de overgang van onderwijs naar werk hebben sommige jongeren in de eerste jaren veel baat bij extra begeleiding en kan de school daar een uitstekende rol spelen. Duidelijk is dat dit nu erg afhankelijk is van de bereidheid en mogelijkheden van de individuele school en gemeente.

B. Speerpunt gelijke kansen

Zoals ook al zichtbaar was in de kwaliteitsagenda's besteden met name de mbo-scholen in de grote steden veel aandacht aan gelijke kansen. Logisch, de instroom van jongeren is zeer divers en omvangrijk. In de verantwoordingen wordt regelmatig gesteld dat gelijke kansen onder druk komen te staan door de Coronapandemie. De commissie kan zich dat goed voorstellen maar ziet tegelijkertijd nog geen opvallende landelijke dalingen in indicatoren als kwalificatiewinst, interne doorstroom of doorstroom naar het hbo (zie ook bijlage 2). Ook geeft het startersresultaat nog steeds een zeer divers beeld. Wat hier complicerend werkt is de diversiteit waarmee mbo-scholen het vraagstuk van gelijke kansen operationaliseren. Achterstanden van specifieke groepen (bijvoorbeeld jongeren met een niet-westerse achtergrond of jongeren afkomstig uit multi probleemgezinnen) kunnen scherper in beeld gebracht worden.

In de verantwoordingen ziet de commissie nadrukkelijk de inzet op het ondersteunen van jongeren om online onderwijs te kunnen volgen tijdens de lockdown. Er is veel werk gemaakt van het verstrekken hulpmiddelen zoals laptops en internetaansluitingen om de

toegankelijkheid van het onderwijs te blijven waarborgen. Ook lijkt er sprake te zijn van een grotere inzet via de schoolfondsen. In de verantwoordingen wordt nog maar weinig aandacht besteed aan het vraagstuk van discriminatie in het algemeen en meer specifiek op de stagemarkt. Begrijpelijk, aangezien dit tijdelijk ondergesneeuwd lijkt door een algeheel tekort, maar het zal weer de aandacht moeten gaan krijgen die dit belangrijke onderwerp verdient.

C. Speerpunt Arbeidsmarkt van de toekomst

Net als in de kwaliteitsagenda's ziet de commissie in de verantwoordingen dat de scholen fors inzetten op het voorbereiden van de studenten voor de arbeidsmarkt van de toekomst. De commissie heeft veel voorbeelden gezien van manieren om opleidingen op de vraag van het bedrijfsleven te laten inspringen. Een belangrijke aanjager hiervoor zijn nog steeds de middelen uit het Regionale Investeringsfonds (RIF); een instrument dat naar oordeel van de commissie zijn waarde in de afgelopen jaren bewezen heeft. Op strategisch niveau wordt de betrokkenheid van het bedrijfsleven in bedrijfstakgroepen en regionale economic boards georganiseerd. Op tactisch niveau worden opleidingen steeds vaker binnen bedrijven of samen met bedrijven georganiseerd of werken studenten steeds vaker in opdracht van een bedrijf aan een specifieke klus. De Coronapandemie lijkt de toename van deze tijdelijke, specifieke opdrachten verder te vergroten. De mbo-scholen maken veel werk van de verbetering van de bpv door het leggen van nauwere contacten en het organiseren van betere begeleiding, iets wat ruim voor deze ronde kwaliteitsafspraken al in gang is gezet. Duidelijk is dat ook dit een traject van lange adem is. Ook ziet de commissie een duidelijk toename in het aantal docenten dat deels op school en deels in het bedrijfsleven werkt. Dit mes snijdt aan twee kanten.

In het eerdere sectorbeeld benadrukte de commissie het belang van het structureel tegen het licht houden van het opleidingsportfolio. De toekomstbestendigheid van het MBO is in sterke mate afhankelijk van voldoende leerlingenaantallen per KD/locatie en de doorlichting/herschikking van de KD's is soms onderdeel van de KA. Daar waar fusies ontstaan (zoals in het groene onderwijs) onder invloed van bijvoorbeeld krimp, is een doorlichting van het opleidingsaanbod per locatie een succesvolle voorwaarde voorafgaand aan fusie, of een noodzakelijke vervolgstap die genomen wordt na een fusie. Toch ziet de commissie ook dat nog niet op alle scholen het opleidingsportfolio structureel tegen het licht wordt gehouden, al dan niet als onderdeel van de PDCA-cyclus. De commissie vraagt hier opnieuw aandacht voor.

De commissie heeft met tevredenheid gezien dat in de verantwoording vele voorbeelden worden genoemd van nieuwe of vernieuwde opleidingen of opleidingen die juist gestopt zijn. Met nog grotere tevredenheid zag de commissie ook voorbeelden waarbij dit de uitkomst was van een gezamenlijke en gelijkwaardige activiteit van de mbo-scholen in een regio.

De commissie ziet ook dat het mbo werk heeft kunnen maken van flexibelere opleidingen die sneller en gericht in kunnen springen op de vraag van studenten en bedrijfsleven. Keuzedelen worden in toenemende mate ontworpen of geactualiseerd en lijken nu ook hun weg gevonden te hebben naar de studenten. In voorlichting en loopbaanbegeleiding lijkt er meer en meer ruimte te worden gemaakt voor het perspectief op de arbeidsmarkt. Als de keuze toch niet de juiste blijkt te zijn, organiseren meer en meer mbo-scholen schakelklassen om deze dreigende afhakers op een nieuw spoor te zetten. De commissie benadrukt graag nog eens hoe belangrijk het blijft hieraan vast te houden. De plotselinge veranderingen op de arbeidsmarkt in sommige sectoren zijn lastig en benadrukken nog eens het belang van het zo

breed mogelijk kwalificeren. Goede voorlichting over de arbeidsmarktperspectieven en een intensieve begeleiding zijn en blijven ook in de toekomst belangrijk.

Het positieve beeld van de commissie op dit speerpunt behoeft echter ook enige nuancering: de arbeidsmarkt van de toekomst werd de afgelopen periode regelmatig in de wielen gereden door de arbeidsmarkt van vandaag. Waar scholen zich nauwgezet hadden voorbereid op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt veranderde de vraag in sommige sectoren opeens razendsnel. De impact van de crisis voor de kwantitatieve en kwalitatieve vraag is in sommige sectoren (bijvoorbeeld horeca, zorg, luchtvaart) nog zeer ongewis en het bedrijfsleven en de scholen waren de afgelopen periode ook vaak te druk met zichzelf en kwamen daardoor in een aantal regio's minder met elkaar in gesprek. Een vraagstuk waar het antwoord nog niet op is gevonden. Het valt te verwachten dat we vaker het perspectief op de arbeidsmarkt op een kortere termijn moeten aanpassen en dus ook daarop moeten kunnen inspelen.

Eerder constateerde de commissie al dat veel mbo-scholen goed zicht hebben op de arbeidsmarkt van morgen, maar soms nog weinig bezig zijn met de arbeidsmarkt van overmorgen. De commissie vermoedt dat de effecten van de pandemie zowel het bedrijfsleven en het mbo zullen dwingen hier snel over te gaan nadenken en adviseert om hier ook landelijk en mbo-breed werk van te maken. Eerder adviseerde de commissie u hier al over.

D. Leven lang ontwikkelen

De commissie zag in de verantwoordingen dat scholen, mede door de Coronapandemie, werk hebben gemaakt van Leven lang Ontwikkelen. Corona is daarbij zowel een katalysator als een vertrager voor LLO. Een aantal scholen heeft meters gemaakt in het actief aanbieden van LLO-opleidingen en modules maar op veel plaatsen valt de groei van het aantal LLO-deelnemers nog tegen.

De commissie zag veel uiteenlopende verschijningsvormen. Er zijn mbo-scholen die vooral inzetten op een aanvraag voor de "derde leerweg" (niet bekostigd) om opleidingen aan te kunnen bieden. Soms starten scholen gerichte BBL-trajecten voor 30 plussers die ook bekostigd worden. Ook wordt er regelmatig gebruik gemaakt van een private poot. Er is sprake van groeiende regionale samenwerking op het gebied van LLO maar onduidelijkheden over de governance binnen de regionale samenwerking zitten een voortvarende aanpak nog wel eens in de weg. Tot slot ziet de commissie dat er steeds meer certificaatrajecten gestart worden, die overigens niet door OCW bekostigd worden.

Vanuit het verleden zijn deze trajecten ook met veel enthousiasme gestart waarbij er ruimdenkend met de inschrijvingen werd omgegaan en de grens tussen bekostigd en niet bekostigd onderwijs vervaagde. Dit heeft geleid tot de commissie Schutte en daaruit voortvloeiend forse terugvorderingen van subsidie bij een aantal mbo-scholen en aanscherping van de BBL-urennorm. De commissie benadrukt graag nog eens de noodzaak tot een samenhangend en afgestemd beleid tussen EZK, OCW en SZW om LLO-activiteiten structureel door mbo-scholen te laten uitvoeren zonder daarbij weer in deze discussies terecht te komen. Het toenemende gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel is een rem op economische groei en maakt een stevige beweging vanuit het mbo van groot belang.

E. Doelmatig groen Onderwijs

In het bestuursakkoord is overeengekomen dat de commissie een speciale toetsende rol heeft op het gebied van het doelmatig aanbod van groen onderwijs. De kwaliteitsagenda's van de aoc's bevatten een beschrijving van de maatregelen en vormen van samenwerking die noodzakelijk zijn om te komen tot een doelmatige en duurzame organisatie van de groene opleidingen. In de afgelopen twee jaar is er in de groene sector veel gebeurd: fusies, voorgenomen fusies en steeds intensievere samenwerkingen met roc's. Eerder heeft de commissie al gesteld dat dit proces van fusie en samenwerking in sommige gevallen de uitkomst lijkt te zijn van een proces van voortschrijdend inzicht van mbo-scholen waarbij het ontbreekt aan een landelijke visie en regie op de gewenste bereikbaarheid en schaalgrootte in het groene aanbod.

De commissie vindt het door het ontbreken van dit toekomstbeeld (en expliciete afwegingkaders) lastig om te bepalen of de regionale en landelijke ontwikkelingen de fusiebewegingen rechtvaardigen. Dichterbij zag de commissie regelmatig in de verantwoording over de voortgang van kwaliteitsafspraken een doorverwijzing naar de aankomende fusie. De commissie heeft nadrukkelijke gekeken wat er nú gerealiseerd is door de school.

DEEL II: ERVARINGEN COMMISSIE MET HET INSTRUMENT KWALITEITSAFSPRAKEN

Inleiding

De commissie begint dit tweede deel van de brief met haar conclusie: kwaliteitsafspraken zijn in haar ogen een goed werkend instrument om te komen tot kwaliteitsverbetering in de mbo-sector. Het richt de gezamenlijke ambities van alle mbo-scholen, versterkt het kwaliteitsdenken, gaat over kwaliteitsverbetering van de gehele mbo-school, is een prikkel tot ambitieuze plannen en stimuleert een goede en transparante verantwoording. Het idee om de ambities door een onafhankelijke commissie te laten beoordelen en de voortgang te bewaken zorgt ervoor dat de mbo-scholen niet alleen in de eigen regio werken aan hun ambities maar ook in gesprek met een onafhankelijke commissie zichzelf moeten spiegelen.

In de afgelopen periode heeft de commissie ook met scholen gesproken over het instrument kwaliteitsafspraken. Naast de veelal positieve reflecties werden gaandeweg ook een aantal dilemma's zichtbaar. Scholen ondersteunen het idee van landelijke speerpunten maar benadrukken dat daarmee wel voldoende ruimte moet blijven om een eigen invulling te geven aan hun strategie. Ook steunt men het idee dat kwaliteitsafspraken impact moeten hebben maar wordt de vraag opgeroepen of de kwaliteitsagenda-middelen niet zo omvangrijk zijn dat het niet verkrijgen tot (te) grote financiële problemen leidt. En tot slot wordt regelmatig verzocht dat een goede beoordeling natuurlijk gebaat is bij een precieze verantwoording maar dat dit tegelijkertijd ook leidt tot een forse verantwoordingslast.

De commissie snapt dat dit soort dilemma's uiteindelijk besproken moeten worden door de sector en de politiek gezamenlijk. Om het gesprek over een volgend bestuursakkoord en eventuele kwaliteitsafspraken verder te brengen wil de commissie graag de eigen ervaringen in de afgelopen jaren aan het papier toevertrouwen. Dit doen we hieronder aan de hand van enkele specifieke thema's.

Het verbinden van kwaliteitsafspraken aan de strategische agenda van mbo-scholen

Uitgangspunt in het bestuursakkoord is dat de kwaliteitsafspraken voortvloeien uit de eigen strategie van de mbo-school. De commissie ziet veel voordelen van deze benadering: het zorgt voor eigenaarschap en geeft ruimte om de specifieke situatie en ambities van de school te verbinden aan gezamenlijke, landelijke speerpunten. In de praktijk leverde het tegelijkertijd ook knelpunten op. Sommige mbo-scholen beschouwen hun kwaliteitsagenda als hun strategische plan, anderen zien het juist als een afgeleide van de eigen strategische agenda en sommigen proberen de inhoud van beiden te combineren. Het in elkaar passen van eigen doelen en de landelijke speerpunten leverde soms complexe kwaliteitsagenda's op en dientengevolge ook complexe verantwoordingen in het jaarverslag. Waar in het bestuursakkoord nadrukkelijk werd gesteld dat de verantwoording over de kwaliteitsafspraken simpel mee moet liften in het jaarverslag, blijkt de praktijk weerbarstiger. Een goede beoordeling vraagt om een vrij specifieke verantwoording en daarmee zijn de jaarverslagen soms fors in omvang toegenomen en is er door scholen en de commissie veel werk gestoken in het op orde krijgen van een goed beoordeelbare verantwoording.

Het is een goede zaak dat de gezamenlijke mbo-scholen en de minister samen komen tot speerpunten die gedurende een bepaalde periode meer aandacht verdienen van alle mbo-scholen. Om genoeg flexibiliteit te behouden is het ook goed dat de landelijke speerpunten in

een bestuursakkoord breed worden geformuleerd. Vervolgens is het voor een onafhankelijke, beoordelende commissie van belang om deze landelijke speerpunten iets verder te operationaliseren. De commissie constateerde hierboven al dat bijvoorbeeld op het speerpunt gelijke kansen de gezamenlijke verwachtingen niet scherp genoeg waren. De commissie geeft dan ook in overweging om in een volgende reeks kwaliteitsafspraken de verbinding met de eigen strategie van de instelling vast te blijven houden. Maar een nadere uitwerking ten behoeve van de beoordeling is vervolgens wel van belang; wat willen we dat de gezamenlijke mbo-scholen over vier jaar bereikt hebben op een bepaald speerpunt? In het verlengde hiervan is de commissie van mening dat deze uitwerking ook moet leiden tot duidelijkere eisen aan de wijze van planvorming en verantwoording over die landelijke speerpunten.

Kwaliteitsafspraken als prikkel tot samenwerking

Het bestuursakkoord en de regeling kwaliteitsafspraken zijn klip en klaar: de kwaliteitsagenda dient goed aan te sluiten bij regionale ontwikkelingen en regionale stakeholders zoals bedrijven, lokale overheden en organisaties dienen goed betrokken te zijn bij het opstellen. Ook moet de wijze waarop zij tijdens de uitvoering geïnformeerd en betrokken zullen worden goed zichtbaar zijn. De commissie heeft zowel in de kwaliteitsagenda's als in de verantwoordingen ontzettend veel voorbeelden gezien van de wijze waarop scholen invulling geven aan de regionale verbondenheid. Het wezenskenmerk van mbo-scholen is hun regionale functie en het kost een school dan ook geen moeite om dit in beeld te brengen. Tegelijkertijd vindt de commissie het lastig om een goed beeld te vormen over de kwaliteit van deze samenwerkingen. In veel kwaliteitsagenda's en verantwoordingen wordt vooral procesmatig gerapporteerd over deze samenwerking. Voor een deel is dit te ondervangen door als commissie zelfstandig gesprekken te voeren met regionale partners om zo een beeld te krijgen van de kwaliteit van samenwerking. De commissie is er geen voorstander om de betrokkenheid van regionale partners bij de kwaliteitsagenda verder proberen te formaliseren (door bijvoorbeeld medeondertekening). Het samen optrekken rond regionale vraagstukken is een proces dat eerder gerichte stimulering vergt. De commissie zou het dan ook goed vinden als regionale samenwerking ook via andere wegen wordt aangemoedigd, bijvoorbeeld door het vrijmaken van (aanvullende) middelen door OCW en SZW gezamenlijk voor regionale arbeidsmarkt-vraagstukken. Een collectief van regionale partijen kan zo nog meer kracht maken op een landelijk speerpunt.

Investeringsdeel kwaliteitsafspraken

Bij de start van de kwaliteitsafspraken is afgesproken dat na een positief advies van de commissie (en het besluit van de minister) de mbo-school het investeringsdeel van de kwaliteitsmiddelen (75% van het totaal) kan inzetten. Het gaat daarbij om een forse hoeveelheid middelen voor een periode van vier jaar. Inclusief het prestatie-afhankelijke deel gaat het om ongeveer 10% van een gemiddelde jaarbegroting van een mbo-school. De commissie heeft de beoordeling van de kwaliteitsagenda's serieus en gedegen opgepakt, maar tegelijkertijd was het ook duidelijk dat een negatief advies van de commissie over de kwaliteitsagenda een forse impact zou hebben. De commissie vond het daarom een goede zaak dat er mogelijkheden tot herkansing waren en de sector zelf veel werk heeft gestoken in het "naar de streep brengen" van sommige mbo-scholen. Het uitgangspunt is namelijk kwaliteitsverbetering en niet het opwerpen van forse financiële drempels. Deze spanning is inherent aan het instrument kwaliteitsafspraken en die is niet eenvoudig op te lossen. De commissie is van mening dat ook in een volgende reeks kwaliteitsafspraken professionaliteit

van de sector mag worden verwacht en er een prikkel moet zijn om serieus werk te maken van de kwaliteitsafspraken. Tegelijkertijd moeten een toekomstige minister zorgen voor voldoende ruimte voor een tweede kans en, waar dit nodig is, gerichte ondersteuning.

Resultaatafhankelijke bekostiging

Een belangrijk element in de kwaliteitsafspraken is het resultaatafhankelijke deel (25%) van de bekostiging. Het advies van de commissie over het behaalde resultaat is bepalend voor de toekenning hiervan. Hoewel het al dan niet toekennen hiervan natuurlijk spannend kan zijn voor een mbo-school ziet de commissie uiteindelijk vooral voordelen van deze benadering.

Het belangrijkste voordeel is dat deze resultaatafhankelijke bekostiging de ambities actueel houdt. De beoordeling van de kwaliteitsagenda zelf zorgt ervoor dat er scherpe en gedragen ambities door de scholen worden geformuleerd, de beoordeling van het behaalde resultaat halverwege en aan het einde zorgt ervoor dat deze ambities ook actueel blijven en prioriteit krijgen. De commissie ziet het overigens ook als een voordeel dat scholen de mogelijkheid hebben om aan het eind van de periode van kwaliteitsafspraken met terugwerkende kracht alsnog de gehele resultaatafhankelijke bekostiging kunnen "verdienen". Dit is een eerlijke benadering die ook recht doet aan het meerjarige karakter van veel doelen in een kwaliteitsagenda. De resultaatafhankelijke bekostiging dwingt ook tot het zo meetbaar en "afrekenbaar" mogelijk formuleren van doelen. Dit zorgt voor een verdere bevordering van het cyclisch verbeteren.

De commissie is tegelijkertijd ook kritisch: het onthouden van resultaatafhankelijke bekostiging bij onvoldoende resultaten kan natuurlijk een forse impact hebben op de continuïteit van een school, die toch al moeite blijkt te hebben om de ambities te halen. Het zet het bestuur terecht op scherp en zal ook in de meeste gevallen leiden tot een goed gesprek met de raad van toezicht, maar het biedt vervolgens weinig aanknopingspunten om te verbeteren. Met dit dilemma heeft de commissie ook tijdens de midtermbeoordeling geworsteld. De commissie geeft in overweging om bij de inrichting van de volgende kwaliteitsafspraken hier nog eens goed bij stil te staan en ook alternatieven te verkennen. Een mogelijke richting zou kunnen zijn dat het behalen van meer voortgang op een landelijk speerpunt leidt tot een groter deel resultaatafhankelijke bekostiging (*belonen in plaats van straffen*). Hierbij dient wel voorkomen te worden dat differentiatie naar bereikt prestatieniveau uitmondt in een complex systeem van beoordeling en discussies over rechtmatigheid.

Een andere mogelijkheid is dat bij het niet realiseren of achterblijven van de doelstellingen de betreffende mbo-school juist de mogelijkheid wordt geboden tot een gerichte inzet op verbetering (*helpen in plaats van straffen*). De resultaatafhankelijke bekostiging (in welke omvang dan ook) wordt dan op basis van een voorstel door de mbo-school en in goed overleg ingezet op een specifieke ondersteuning. Vanzelfsprekend zou een andere partij dan de beoordelingscommissie zelf deze ondersteunde rol moeten vervullen. De commissie zou in die situatie wel scherper kunnen toezien dat de betreffende scholen ook daadwerkelijk de verbeteringen realiseren.

De lange lijnen van kwaliteitsafspraken

Kwaliteitsafspraken worden gemaakt voor een periode van vier jaar. Hierboven constateerde de commissie al dat het in veel gevallen voor mbo-scholen nog niet mogelijk was om effecten

van ingezette maatregelen goed in beeld te hebben en dit was ook zichtbaar in de midtermbeoordeling. Aan het einde van deze periode zal dit wel het geval zijn. Kwaliteitsverbetering, het bereiken van zichtbare effecten en het realiseren van nieuwe ambities zijn voor een mbo-school processen van lange adem. Om het instrument kwaliteitsafspraken op deze dynamiek aan te laten sluiten is het verstandig om te verkennen of de kwaliteitsafspraken niet voor een langere periode gemaakt kunnen worden. Ook zou nagedacht kunnen worden over een dakpansgewijze aansluiting van kwaliteitsafspraken over meerdere perioden. Immers, voorkomen dient te worden dat kwaliteitsafspraken als een golfslagbad telkens weer nieuwe speerpunten benadrukken terwijl de oude nog niet de kans hebben gekregen zich te zetten. De commissie adviseert dan ook om het afronden en opstarten van landelijke speerpunten meer mee te laten bewegen met die dynamiek. Dat kan betekenen dat sommige kwaliteitsafspraken (met behoud van flexibiliteit) voor een langere periode moeten worden gemaakt.

Het belang van indicatoren

De mbo-scholen zijn bij het opstellen gevraagd om te reflecteren op een aantal landelijke indicatoren en waar mogelijk deze ook te gebruiken bij het formuleren van ambities op de te bereiken effecten. In de praktijk heeft de commissie regelmatig de scholen moeten aansporen deze reflectie uit te voeren en was niet iedere school even geneigd de ambities in termen van beoogde effecten te formuleren. Dit had meerdere redenen: voor een deel is de terughoudendheid te verklaren door de zorg van mbo-scholen hier hard op afgerekend te worden, terwijl de omgeving medebepalend is voor het effect. De commissie heeft laten zien dat deze zorg onterecht was.

Voor een deel heeft het soms ook te maken met de expertise op de scholen om de data te vergaren, te bewerken en te duiden (datagedreven werken). Ook waren er in de afgelopen periode enkele situaties waarbij er meetproblemen waren, zoals bijvoorbeeld de gewijzigde opzet van de JOB-monitor. De commissie begrijpt dat een beweging op de indicatoren niet van het ene op het andere jaar is te realiseren en dat ontwikkelingen in beleid soms dwingt tot een andere interpretatie van een indicator (denk b.v. aan het toelatingsrecht in relatie tot de vsv-indicator). Dat neemt niet weg dat de commissie uiteindelijk veel voordelen heeft gezien in het gebruik van deze landelijke indicatoren als context voor de integrale beoordeling. De commissie heeft op basis van de ervaringen in de afgelopen periode de hierna genoemde adviezen.

Zorg ten eerste voor een geaccepteerde dataset met indicatoren waarmee op de kwaliteitsverbetering en effectiviteit van maatregelen door de instelling gestuurd kan worden. Deze dataset moet tussentijds niet worden aangepast en actueel zijn, zodat het effect van de kwaliteitsagenda tijdig zichtbaar is. Stel ten tweede als voorwaarde dat de analyse als basis voor de kwaliteitsagenda meer aandacht krijgt en de ambities beter worden onderbouwd zodat de verbinding met de maatregelen inzicht geeft in de haalbaarheid van de ambities. En zorg er tot slot voor dat de effecten van kwaliteitsagenda's concreter meetbaar worden door het verplicht opnemen van eenduidige, actuele en controleerbare indicatoren. Een beoordelingscommissie kijkt vervolgens met een genuanceerde blik naar de zeggingskracht van de indicatoren.

Combinatie van rijksmiddelen

De landelijke speerpunten drukken uit welke accenten een minister en de mbo-sector samen willen aanbrengen in de kwaliteitsverbetering in het mbo. Doordat de speerpunten (terecht) breed waren geformuleerd en de mbo-scholen zowel in hun kwaliteitsagenda als de jaarverslagen zich op hoofdlijnen over de financiële inzet verantwoordden, was die inzet vaak lastig te onderscheiden van de inzet vanuit de reguliere lumpsum. Daar kwam bovenop dat de tijdelijke extra middelen die in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs en de Aanpak Jeugdwerkloosheid ter beschikking zijn gesteld ook worden ingezet voor thema's als kwetsbare jongeren en gelijke kansen. Dit zorgde ervoor dat het bereiken van de ambities in de kwaliteitsagenda lastig toe te schrijven is aan sec de inzet die vanuit de KA-middelen in gang is gezet. De commissie snapt dat dit vragen kan oproepen over de effectiviteit van de ingezette middelen maar wil een volgende minister toch adviseren de kwaliteitsmiddelen niet te gaan zien als een grote projectsubsidie. Kwaliteitsafspraken zijn specifieke afspraken binnen de lumpsum financiering; een goede verantwoording over de behaalde resultaten is daarbij van groot belang maar dient, net als bij de lumpsum, op hoofdlijnen te gebeuren.

Onderscheiden van rollen: beoordeling, kritisch vriend en helpende hand

Bij het instellen van de commissie is gesteld dat zij met name een beoordelende rol heeft en dat er op drie momenten van de commissie een reflectie wordt verwacht op de ontwikkelingen in het mbo in relatie tot de kwaliteitsafspraken. Door een goed beeld op te bouwen van de uitdagingen én oplossingen van iedere mbo-school werd het voor de commissie steeds beter mogelijk om in gesprekken bestuurders een spiegel voor te houden, verbindingen te leggen met anderen of specifieke suggesties te doen. De commissie heeft overwogen of zij ook niet een meer ondersteunende rol zou moeten vervullen in de kwaliteitsverbetering van het mbo, bijvoorbeeld richting groepen van mbo-scholen. Maar uiteindelijk heeft de commissie geconcludeerd dat dit onwenselijk is. Immers, daarmee wordt de inzet van de commissie zelf mogelijk onderdeel van de beoordeling. Voor een goede beoordeling is onafhankelijkheid en een 'kritisch-vriendschappelijke' relatie met mbo-scholen noodzakelijk. Gerichtte ondersteuning van individuele of groepen scholen (b.v. ontwikkeling expertise, kennisuitwisseling) is een taak van de mbo-scholen zelf, waarbij organisaties als de MBO Raad, het Kwaliteitsnetwerk of de Beroepsvereniging MBO een goede rol kunnen vervullen.

Slimmer combineren van werkzaamheden commissies

In de regeling kwaliteitsafspraken werd een lichte relatie gelegd tussen de beoordeling van de kwaliteitsagenda's door de CKMBO en de beoordeling van de RIF-aanvragen door de Commissie RIF. Daarnaast is er enige overlap in de opdracht van de CKMBO inzake doelmatig groen onderwijs en de opdracht die de Commissie Macordoelmatigheid MBO (CMMBO) heeft voor de doelmatigheid van de gehele sector. Tot slot werd er in de beoordeling door de Commissie Sterk Beroepsonderwijs goed gekeken naar de wijze waarop vo-scholen in de aanvragen voor sterk technisch vmbo verbinding legden met het mbo en of het voldoende aansluit bij de regionale visie.

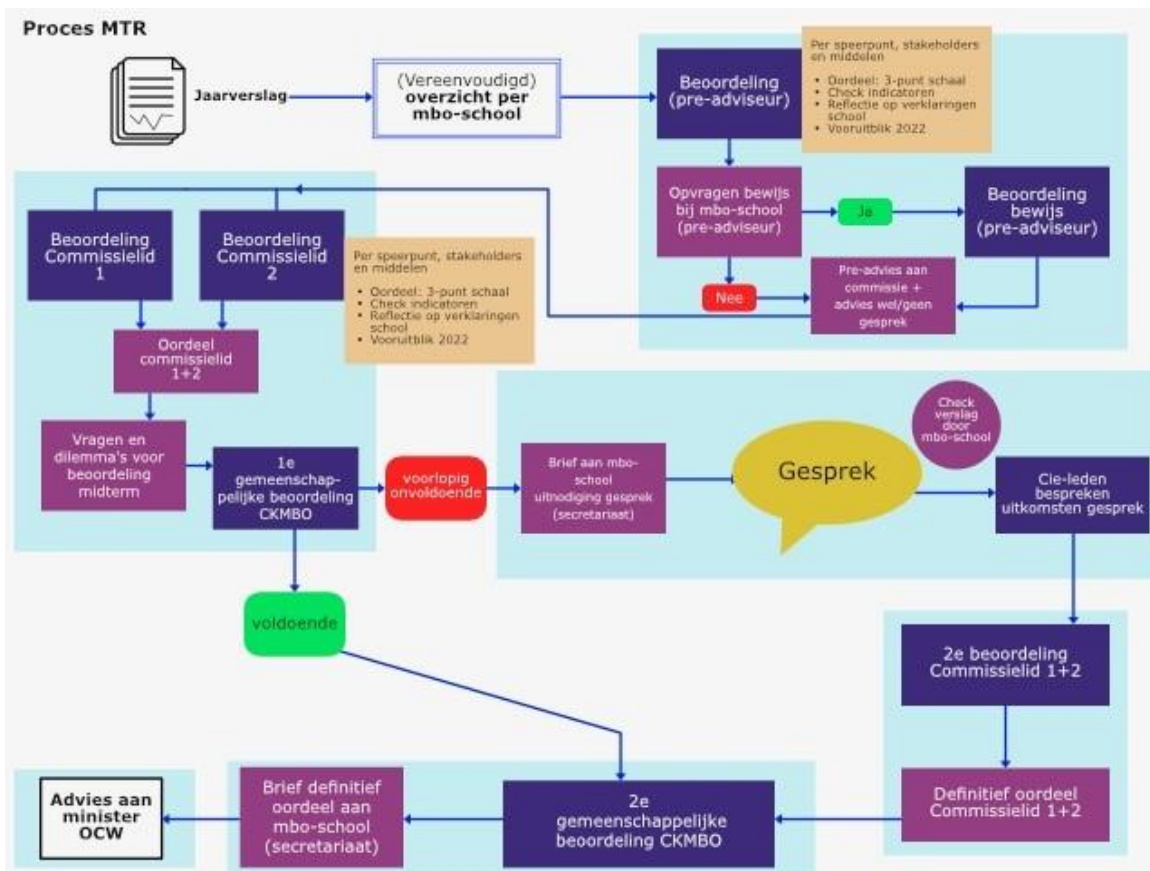
De commissie erkent dat deze uiteenlopende commissies ieder zo hun eigen opdracht hebben en dat de inhoudelijke overlap er vaak ook niet is. Tegelijkertijd ziet zij mogelijkheden om in de timing, bemensing en in de ondersteuning de komende periode nog meer integraliteit aan te

brengen. Hier zou bij de invulling van een volgend bestuursakkoord expliciet aandacht voor moeten komen.

Tussentijdse bijstelling van de Kwaliteitsagenda

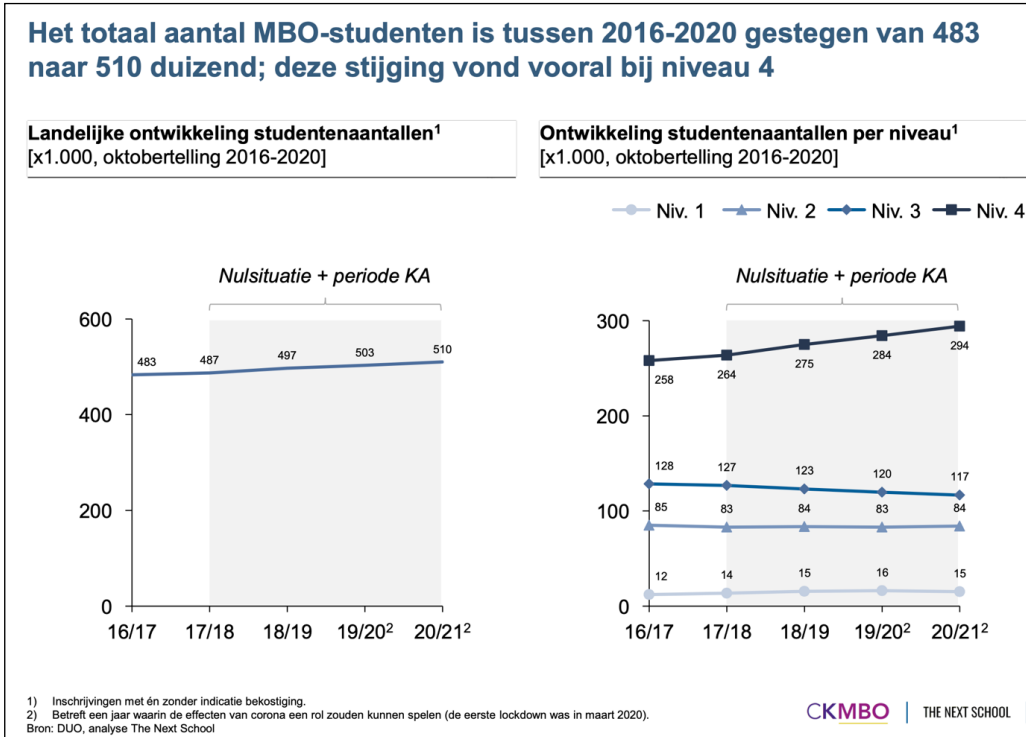
Tot slot is in de regeling kwaliteitsafspraken voor scholen de mogelijkheid gecreëerd om het verzoek te doen aan de minister om tussentijds de kwaliteitsagenda aan te passen als de omstandigheden dit noodzakelijk maakte. In de praktijk werkte deze mogelijkheid vooral complicerend. Tussentijdse inzichten van een mbo-school die leiden tot aanpassingen van de ambities kregen voldoende ruimte in de beoordeling door de commissie waardoor het tussentijds aanpassen niet nodig was. Ook in het geval van een fusie heeft de commissie soms pragmatisch gekozen voor een beoordeling van de fusiepartners, zonder dat daarbij een nieuwe agenda moest worden opgesteld of een geheel nieuwe verantwoording moest worden ingericht. De commissie adviseert hier gewoon voldoende ruimte te laten. Indien uit een analyse blijkt dat maatregelen niet effectief geweest zijn en er ingezet wordt op een ander palet van maatregelen verdient dit waardering en pragmatisch handelen.

Bijlage 1 Proces MTR

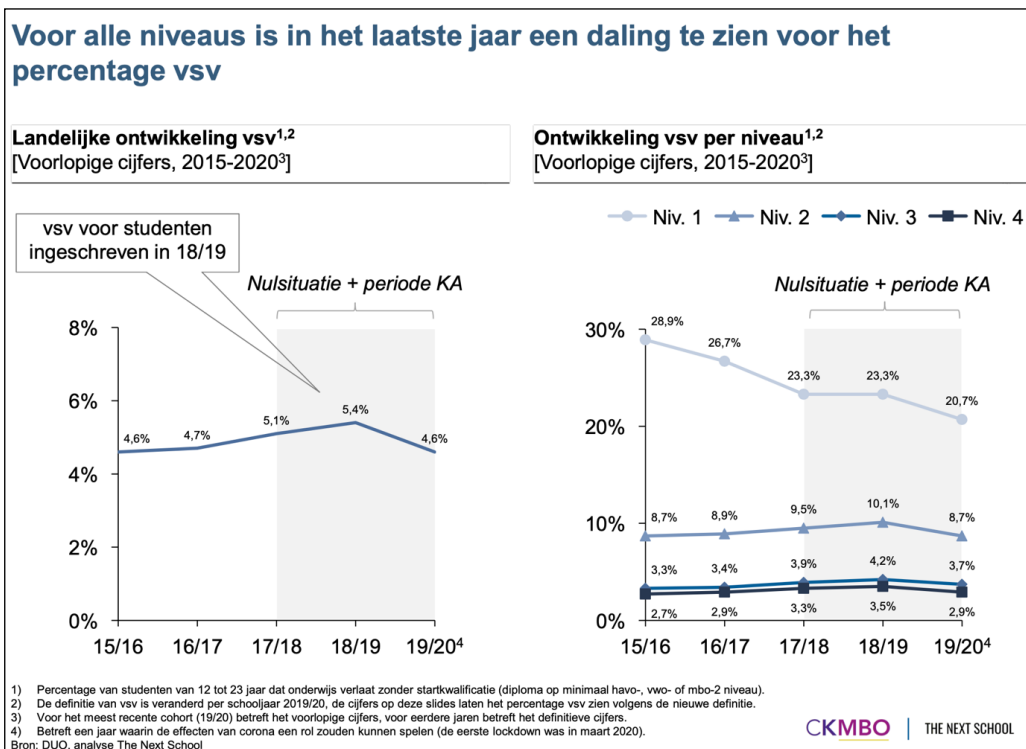

Bijlage 2 Ontwikkeling op de landelijke indicatoren

Studentenaantallen

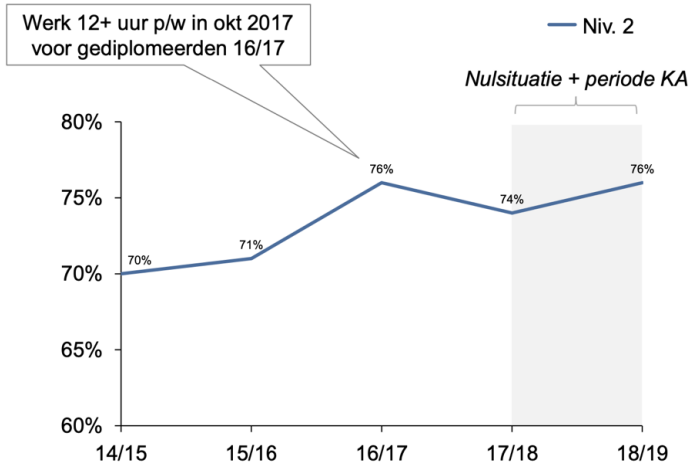
Jongeren in een kwetsbare positie

Werk

Werk 12+ uur p/w is sinds 15/16 sterk toegenomen en in de afgelopen jaren relatief gelijk gebleven

Landelijke ontwikkeling werk 12+ uur p/w niveau 2¹
[2014-2019]

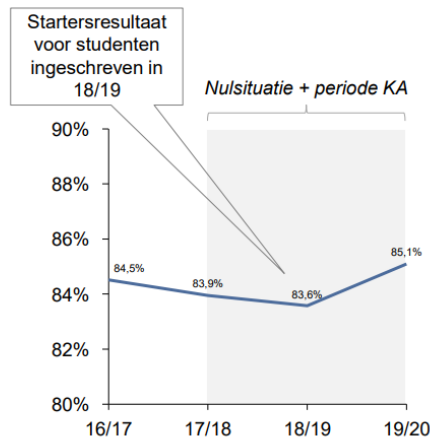

1) Aandeel van de gediplomeerde schoolverlaters niveau 2 die 12+ uur per week werken na het verlaten van het onderwijs in het vorige schooljaar.
Bron: CBS, analyse The Next School

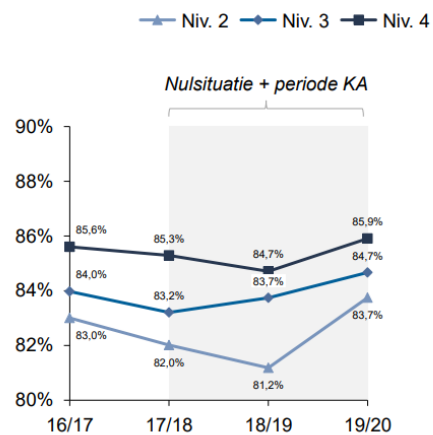
Gelijke kansen

Na jaren van daling van het startersresultaat is in 19/20 voor niveau 2 en 4 een sterke stijging te zien

Landelijke ontwikkeling startersresultaat¹
[2016-2020³]

Ontwikkeling startersresultaat per niveau^{1,2}
[2016-2020³]

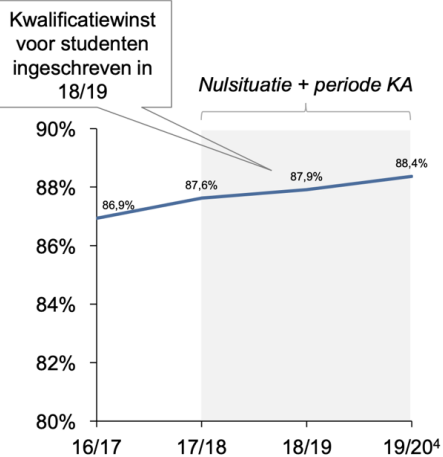

1) Aantal van de eerstejaars dat een jaar later nog bij dezelfde instelling studeert of de instelling met een diploma heeft verlaten.
2) Studenten in entreeopleidingen worden niet meegenomen bij de berekening van het startersresultaat.
3) De beschikbare cijfers voor deze indicator beslaan een kortere periode dan voor andere indicatoren
Bron: MBO Raad, analyse The Next School

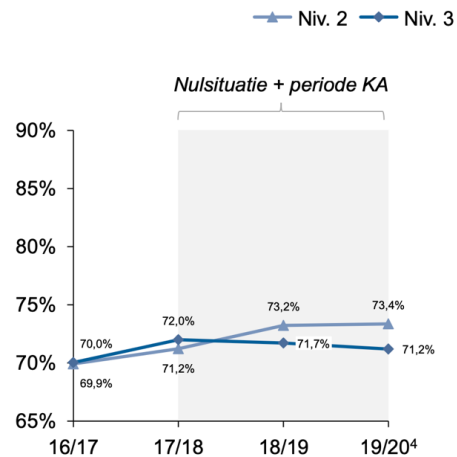
Kwalificatiewinst

Kwalificatiewinst laat een continue stijging zien, dit wordt voor een groot deel gedreven door het toenemende aantal niveau 4 studenten

Landelijke ontwikkeling kwalificatiewinst^{1,2}
[2015-2020³]

Ontwikkeling kwalificatiewinst per niveau¹
[2015-2020³]

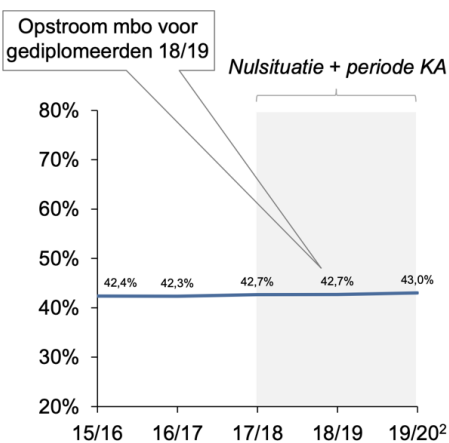

- 1) Aandeel studenten dat de instelling verlaat met een diploma dat minimaal gelijk is aan het diplomaniveau in het mbo dat op grond van de vooropleiding in het vo mag worden verwacht.
- 2) De landelijke ontwikkeling kwalificatiewinst is gebaseerd op alle niveaus. Omdat niveau 4 een kwalificatiewinst kent van doorgaans 100%, verklaart dit het verschil in de ontwikkeling in de grafiek met de landelijke ontwikkeling (links) en de grafiek met de ontwikkeling voor niveau 2 en 3 (rechts)
- 3) De beschikbare cijfers voor deze indicator beslaan een kortere periode dan voor andere indicatoren
- 4) Betreft een jaar waarin de effecten van corona een rol zouden kunnen spelen (de eerste lockdown was in maart 2020).

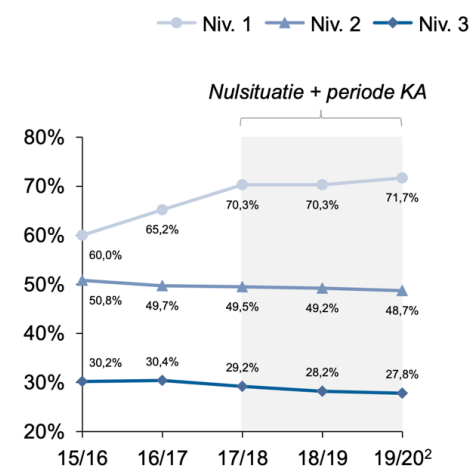
Opstroom

Opstroom binnen het mbo is de afgelopen jaren overall licht gestegen; doorstroom vanuit N1 toename, vanuit de andere niveaus afname

Landelijke ontwikkeling opstroom mbo
[2015-2020]

Ontwikkeling opstroom mbo per niveau¹
[2015-2020]

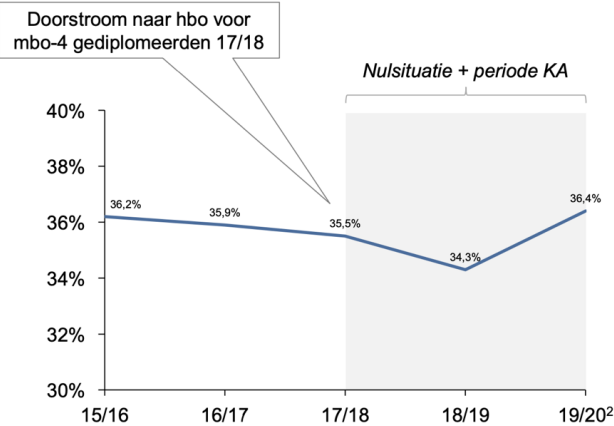
- 1) Aandeel gediplomeerde mbo-ers op niveau 1, 2 en 3 dat na het behalen van het diploma doorgestroomd is naar een hoger niveau.
- 2) Betreft een jaar waarin de effecten van corona een rol zouden kunnen spelen (de eerste lockdown was in maart 2020).

Bron: DUO, analyse The Next School

Doorstroom

Na jaren van daling is voor het 19/20 een stijging te zien van het percentage doorstroom hbo

Landelijke ontwikkeling doorstroom hbo¹
[2015-2020]

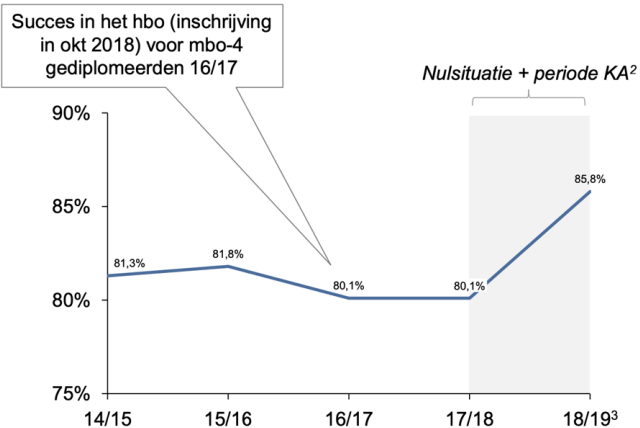
- 1) Percentage gediplomeerde schoolverlaters op niveau 4 die op 1 oktober van het volgende schooljaar staan ingeschreven in het hbo.
- 2) Betreft een jaar waarin de effecten van corona een rol zouden kunnen spelen (de eerste lockdown was in maart 2020).

Bron: DUO, analyse The Next School

Succes eerstejaars

Nadat het succes eerstejaars hbo vier jaar op rij ongeveer gelijk was, is voor het meest recente cohort een sterke stijging te zien

Landelijke ontwikkeling succes eerstejaars hbo¹
[2014-2019]

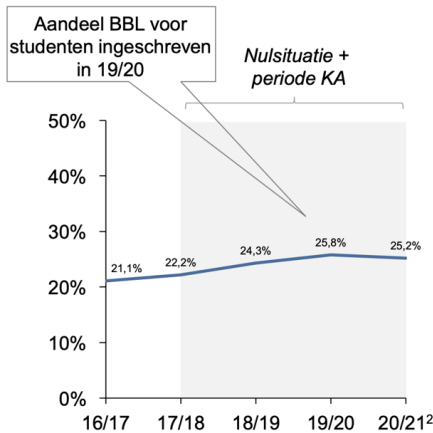
- 1) Aantal mbo-4 gediplomeerden in jaar t dat in jaar t+1 én jaar t+2 ingeschreven staat in het hbo, als percentage van totaal aantal mbo-4 gediplomeerden in jaar t dat in jaar t+1 staat ingeschreven in het hbo.
- 2) Omdat succes eerstejaars hbo kijkt naar het moment twee jaar naar het behalen van het mbo-diploma kent deze indicator relatief veel vertraging.
- 3) Betreft een jaar waarin de effecten van corona een rol zouden kunnen spelen (de eerste lockdown was in maart 2020). Hoewel deze studenten het MBO in 2018/19 verlaten hebben, werd hun succeskans in het HBO in 2019/20 weldeggelijk door de corona-situatie beïnvloed.

Bron: DUO, analyse The Next School

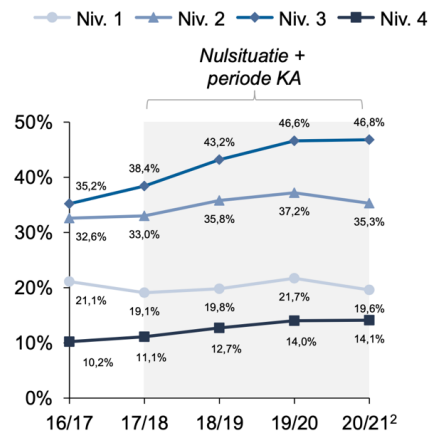
Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst

Na jarenlange stijging is het aandeel BBL het afgelopen jaar licht gedaald; deze daling geldt vooral voor niveaus 1 en 2

Landelijke ontwikkeling aandeel BBL¹
[2016-2021]

Ontwikkeling aandeel BBL per niveau¹
[2016-2021]

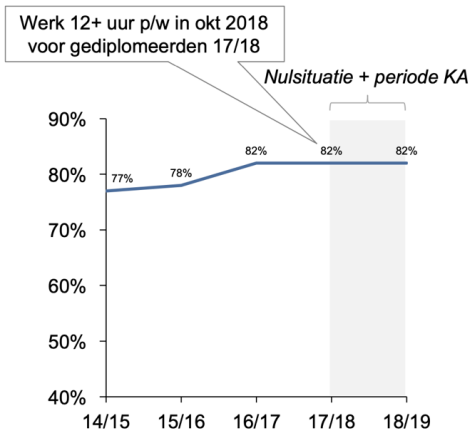

1) Aandeel ingeschreven BBL-studenten per 1 oktober t.o.v. van het totaal aantal mbo-studenten.
2) Betreft een jaar waarin de effecten van corona een rol zouden kunnen spelen (de eerste lockdown was in maart 2020).
Bron: DUO, analyse The Next School

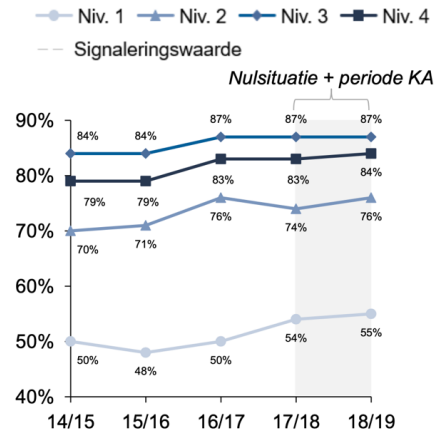
Werk

Het aandeel gediplomeerden met werk voor minimaal 12 uur per week is de afgelopen jaren voor alle niveaus gestegen

Landelijke ontwikkeling werk 12+ uur p/w¹
[2014-2019]

Ontwikkeling werk 12+ uur p/w per niveau¹
[2014-2019]

1) Aandeel van de gediplomeerde schoolverlaters die 12+ uur per week werken na het verlaten van het onderwijs in het vorige schooljaar
Bron: CBS, analyse The Next School